

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Менеджмент охорони праці»

*(для здобувачів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 263 – Цивільна безпека, освітня програма
«Охорона праці»)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Менеджмент охорони праці» (для здобувачів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 263 – Цивільна безпека, освітня програма «Охорона праці») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : В. І. Заїченко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 8 с.

Укладач канд. техн. наук, доц. В. І. Заїченко

Рецензент канд. техн. наук, доц. О. Ю. Нікітченко

Затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності, протокол № 1 від 29 серпня 2019.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Виконання самостійної роботи.....	5
Список рекомендованих джерел.....	7

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни «Менеджмент охорони праці» для здобувачів 3 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.170202 «Охорона праці» передбачає практичні й самостійні заняття згідно зі змістом і тематикою дисципліни. Практичні й самостійні заняття є складовою частиною учбового процесу студентів на рівні підготовки бакалаврів, вони сприятимуть розвитку навичок до самостійного вирішення питань охорони праці у виробничій діяльності.

Мета практичних занять й самостійної роботи – доповнення і закріплення знань, набутих при вивченні теоретичного курсу, активізація творчих здібностей студентів, розвиток навичок роботи з нормативною і технічною літературою, з довідниками, а також підготовка до проектування проекту бакалавра та самостійного вирішення питань створення безпечних та нешкідливих умов праці у виробничій діяльності.

Вивчення дисципліни «Менеджмент охорони праці» здійснюється на завершальному етапі перед роботою над бакалаврським проектом. Характерним для роботи над бакалаврським проектом є те, що студент самостійно вирішує чисельні питання, які потрібні для повноти і якості проекту. Тому ці методичні вказівки передбачають опрацювання студентами таких питань, які вирішуються за допомогою правової і нормативно-технічної літератури з питань державного управління охороною праці та їх використання в подальшій практичній діяльності.

У ході практичних занять студенти повинні навчитися обґрунтовувати, за допомогою розрахунків, вибір заходів і засобів захисту від небезпечностей у виробничих, офісних і складських приміщеннях, на будівельних об'єктах та на інших об'єктах як виробничої, так і невиробничої сфери житлово-комунального господарства.

Основною метою управління охороною праці є вдосконалення організації роботи із забезпечення безпеки праці, зниження травматизму та аварійності на основі вирішення комплексу завдань щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці на виробництві, надання лікувально-профілактичного і санітарно-побутового обслуговування працюючих.

Мета самостійної роботи – доповнення і закріплення знань, набутих при вивченні теоретичного курсу, активізація творчих здібностей студентів, розвиток навичок роботи з нормативною, технічною і спеціальною літературою, з довідниками, а також самостійного вирішення питань створення безпечних та нешкідливих умов праці і безпеки у надзвичайних ситуаціях, які виникають у виробничій діяльності.

ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота передбачає вивчення теоретичного матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, нормативними документами та конспектами лекцій, який доповнює лекційний матеріал (табл. 1). Крім того самостійна робота включає підготовку до практичних (семінарських) занять і виконання РГЗ.

Таблиця 1– Зміст самостійного опрацювання теоретичного матеріалу

№ з/п	Тематика самостійної роботи студентів	Кількість годин на опрацювання
1	2	3
ЗМ 1.1 – Забезпечення системного підходу до організації охорони праці		
1	Забезпечення безпеки праці на основі комплексного підходу	1
2	Обов'язки та відповідальність щодо створення в кожному структурному підрозділі умов праці, що відповідають нормативно-правовим актам з охорони праці	1
3	Створення служби охорони праці підприємства, визначення її статуту та організація роботи – визначення чисельного складу, порядку підпорядкування, основних завдань та функцій, прав та відповідальності її працівників	2
4	Основні положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці	2
5	Визначення обов'язків, прав і відповідальності працівників, виробничо-технічних служб, посадових осіб і спеціалістів за виконання функцій з охорони праці	2
6	Проведення масової роз'яснювальної роботи з питань охорони праці. Методи пропаганди та агітації з охорони праці (куточки, стінгазети, радіомовлення, плакати, кінофільми, виставки тощо)	2
Всього за ЗМ 1.1		10
ЗМ 1.2 – Система державного менеджменту охороною праці. Органи державного управління охороною праці		
7	Охорона праці як об'єкт управління. Система управління охороною праці (СУОП) – підсистема системи управління виробництвом. Сутність управління охороною праці	2
8	Формування травматизму як явища. Формування позитивного ставлення до питань з охорони праці	2
9	Умови праці та фактори, що їх визначають	2
10	Системи і моделі: завдання систем управління; основні параметри систем та її характеристики; цільова функція системи; види моделювання; інформація в системі управління охороною праці та її характеристики; алгоритм та основні функції управління; якість і ефективність управління	2

Продовження таблиці 1

1	2	3
11	Організаційна структура СУОП, критерії ефективності її функціонування	2
12	Управління охороною праці у галузях промисловості, на регіональному та державному рівнях	2
	Всього за ЗМ 1.2	12
ЗМ 1.3 – Менеджмент охорони праці на виробництві		
13	Основні цілі функціонування СУОП на виробництві	2
14	Установлення прав, відповідальності, обов'язків та зацікавленості всіх категорій працівників в СУОП	2
15	Методи реалізації основних функцій СУОП в умовах конкретного виробництва	2
16	Здійснення безперервного, якісного контролю за станом умов та безпеки праці на робочих місцях	2
17	Оперативна документація в СУОП (карти контролю умов і безпеки праці, класифікатори можливих порушень норм і правил охорони праці, матеріали оперативного контролю та аналізу травматизму і та ін.)	2
18	Розробка та введення в практику єдиної методики оцінки безпеки виробництва та стимулювання за досягнуті результати. Функціональні обов'язки працівників і керівників виробничих підрозділів. Державний нагляд і громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці	2
	Всього за ЗМ 1.3	12
	Підготовка до практичних (семінарських) занять	8
	Виконання РГЗ	10
	Підготовка до семестрових контролів	6
	Усього	56

Результатом самостійного опрацювання теоретичного матеріалу з дисципліни «Управління охороною праці» є реферат. Тему реферату студент узгоджує з викладачем

Реферат подається на перевірку на скріплених паперових аркушах формату А-4 і він повинен мати на обкладинці необхідні вихідні дані (назва міністерства, академії, кафедри, назва завдання, спеціальність, курс і група, прізвище та ініціали студента і викладача, який викладає дисципліну). Реферат є формою поточного контролю.

Без позитивно оціненого реферату студент не допускається до підсумкового контролю з дисципліни «Управління охороною праці».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці» : Закон України. від 21.11.2002 № 229-IV. – Київ.
2. Грибан В. Г. Охорона праці : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 280 с. – ISBN 978-966-364-832-3.
3. Гогіташвілі Г. Г. Системи управління охороною праці : навч. посібник / Г. Г. Гогіташвілі. – Київ : ІСДО, 1993. – 252 с.
4. Ткачук К. Н. Основи охорони праці : підручник / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний. – Київ : Основа, 2006. – 444 с.
5. Ярошевська В. М. Охорона праці в галузі : навч. посібник / В. М. Ярошевська, В. Й. Чабан. – Київ : Професіонал, 2004. – 288 с.
6. Беликов А. С. Основы охраны труда / А. С. Беликов, А. І. Касьян, С. П. Дмитрук. – Днепропетровск : Журфонд, 2007. – 494 с.
7. Гандзюк М. П. Основи охорони праці : підручник / М. П. Гандзюк, Є. П. Желібо, М. О. Хлімовський. – Київ : Каравела, 2006. – 392 с.
8. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці : навч. посібник / В. Ц. Жидецький. – Київ : Основа, 2003. – 151 с.
9. Основи охорони праці : навч. посібник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Харків : Факт, 2005. – 480 с.
10. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посібник. – 3-є видання, доповн. і перероб. – Київ : Університет «Україна», 2008. – 272 с.
11. Про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України : положення, затверджене Указом Президента України від 6 квітня 2011 року, № 408/2011.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства. Затв. Держнагляддохоронпраці від 21.03.2007, наказ № 55.
13. НПАОП 0.00-4.21-04. Типове положення про службу охорони праці. Затв. Держнагляддохоронпраці від 15.11.2004, наказ № 255. Зміни : Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 02.10.2007 № 236.
14. НПАОП 0.00-4.12-05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. Затв. Наказом Держнагляддохоронпраці України від 26.01.2005 за № 15. Зареєстр. Мін'юстом України 15 лютого 2005 р. за № 231/10511.
15. ДСТУ 2293-93 ССБП Охорона праці. Терміни та визначення.
16. Заїченко В. І. Менеджмент охорони праці : конспект лекцій для здобувачів денної і заочної форм навчання галузі знань 26 Цивільна безпека спеціальності 263 – Цивільна безпека, освітня програма «Охорона праці» / В. І. Заїченко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Електрон. дані – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 80 с. – Режим доступу: <https://eprints.kname.edu.ua>.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«МЕНЕДЖМЕНТ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

*(для здобувачів денної та заочної форм навчання першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності 263 – Цивільна безпека, освітня програма
«Охорона праці»)*

Укладач **ЗАІЧЕНКО** Віктор Іванович

Відповідальний за випуск *К. В. Данова*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *О. Г. Ткаченко*

План 2019, поз. 179 М

Підп. до друку 02.07.2020. Формат 60×84 / 16.
Електронне видання. Ум. друк. арк. 0,5.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.